

دانش نامه عملیات های ماندگار نیروی دریایی

نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران
در هشت سال دفاع مقدس

انتشارات سوره مهر (وابسته به حوزه هنری)

سوره مهر

دانش نامه عملیات‌های ماندگار نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران در دوران دفاع مقدس

تألیف و حمایت: امیر دریادار دکتر حبیب‌الله سیاری

میر دریادار دکتر حسین خانی‌زادی

کتابخانه تخصصی: امیر دریادار دوم پیشکسوت عالی اکبر احگر

تألیف و حمایت: یکم نثار جانباز پیشکسوت هوشنگ صمدی

تألیف و حمایت: امیر دریادار دوم استاد محمدنور کلهر

چاپ: معین و لیدر گرافیک، تهران - ویراستار: اندیشه - چاپ اندیشه

چاپ اول: ۱۳۸۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۳-۱۴-۲

سرشناسه: نیروی دریایی - سرشناسه: جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور: دانش نامه عملیات‌های ماندگار نیروی دریایی

جمهوری اسلامی ایران، اطلس / نیروی دریایی

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۸۸

مشخصات ظاهری: ۴۴۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۳-۱۴-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: عملیات - ایران - دفاع مقدس

موضوع: ایران - تاریخ - دفاع مقدس، ۸ - عل

رده‌بندی کنگره: ۳۵۹.۱۳۹۵ / DSR3۵۶۱

رده‌بندی دیویی: ۳۶۹ / ۹۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۶۸۷۴۹

شابک: تهران: خیابان حافظ، خیابان رشید، پلاک ۲۳

مستوف: بستی: ۱۵۸۱۵-۱۱۴۴

تلفن: ۶۱۹۴۲ - سامانه پیامک: ۳۰۰۵۳۱۹

تلفن مرکز بحث (پنج خط): ۶۶۴۶۰۹۹۳ - فکس: ۶۶۴۶۹۹۵۱

www.sorehmehr.ir

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

فصل اول: جغرافیای مناطق تحت پوشش نظامی نیرو دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران | ۲۸
مقدمه | ۱۶
راهنمای نقشه‌های دانش‌نامه | ۲۴
راهنمای مطالب | ۲۶
فصل دوم: پیشینه اختلافات مرزی ایران و عراق و دلایل آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران | ۴۴
پیشینه اختلافات مرزی ایران و عراق | ۴۷
کلیات کشور عراق | ۴۷
روابط ایران با جمهوری عراق و تشدید اختلافات | ۴۹
گاه‌شمار رویدادهای مهم دوران حکومت عثمانی و عراق | ۵۴
فصل سوم: وضعیت نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروی دریایی عراق در آغاز جنگ تحمیلی | ۶۰
وضعیت نیروی دریایی عراق قبل از تجاوز به ایران | ۶۳
وضعیت نیروهای خودی قبل از شروع جنگ | ۶۵
آغاز تهاجم | ۶۸
پایان جنگ تحمیلی | ۷۱
دستاوردهای جنگ تحمیلی | ۷۲

فصل اول: جغرافیای مناطق تحت پوشش نظامی نیرو دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران | ۲۸
مقدمه | ۱۶
راهنمای نقشه‌های دانش‌نامه | ۲۴
راهنمای مطالب | ۲۶
فصل دوم: پیشینه اختلافات مرزی ایران و عراق و دلایل آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران | ۴۴
پیشینه اختلافات مرزی ایران و عراق | ۴۷
کلیات کشور عراق | ۴۷
روابط ایران با جمهوری عراق و تشدید اختلافات | ۴۹
گاه‌شمار رویدادهای مهم دوران حکومت عثمانی و عراق | ۵۴
فصل سوم: وضعیت نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروی دریایی عراق در آغاز جنگ تحمیلی | ۶۰
وضعیت نیروی دریایی عراق قبل از تجاوز به ایران | ۶۳
وضعیت نیروهای خودی قبل از شروع جنگ | ۶۵
آغاز تهاجم | ۶۸
پایان جنگ تحمیلی | ۷۱
دستاوردهای جنگ تحمیلی | ۷۲

فصل چهارم: یگان‌ها و تجهیزات نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۷۴
مناطق، ناوشکن‌ها، ناوها و شناورهای نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در جنگ تحمیلی | ۷۶
تکاوران نیروی دریایی و تجهیزات مربوط به آنان در جنگ تحمیلی | ۸۴
هوادریا در جنگ تحمیلی | ۸۸
نقش هواناوهای نیروی دریایی ارتش در دفاع مقدس | ۸۹

فصل پنجم: عملیات‌های ویژه تکاوران نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۹۴
عملیات دفاع ۳۴ روزه از خرمشهر | ۹۸
عملیات تاخت شبانه در پل نو خرمشهر | ۱۱۰
عملیات آفند و پدافند در محور ماهشهر-آبادان (عملیات شفق) | ۱۱۴
عملیات ویژه تکاوران | ۱۲۰
دفاع از جزیره آبادان | ۱۲۶

فصل ششم: عملیات‌های دریایی ۸ سال دفاع مقدس نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران | ۱۳۲
سلسله عملیات‌های انهدام نیروها و تجهیزات دشمن در سکوهاى البکر و الامیه | ۱۳۸
عملیات اشکان | ۱۴۳
عملیات شهید صفری | ۱۵۱
عملیات مروارید | ۱۶۳
انهدام ایستگاه‌های راداری در منطقه‌های البکر و الامیه | ۱۷۱
ناوچه موشک‌انداز شمشیر | ۱۸۵
ناو موشک‌انداز خنجر | ۱۹۰
عملیات تکسا | ۱۹۴
ناوشکن سیلان | ۲۰۵
ناوشکن سهند | ۲۱۱
جنگ نفتکش‌ها | ۲۲۰
بازرسی و تفتیش کشتی‌های مشکوک | ۲۲۸
اسکورٹ کاروان | ۲۳۷
کنترل و تأمین امنیت تردد دریایی | ۲۴۶
قرارگاه نیروی رزمی ۴۲۱ | ۲۶۶
ناوچه موشک‌انداز جوشن | ۲۷۲
محاصره دریایی عراق | ۲۷۸
نقش اطلاعات و عملیات در مقابله با تحرکات منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای | ۲۸۴
جزایر سه‌گانه | ۲۹۰
هوادریا | ۲۹۹

فصل هفتم: عملیات‌های مشترک نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۳۰۶
عملیات تکاوران نیروی دریایی در محور کرخه | ۳۰۸
مقاومت در آبادان | ۳۱۴
عملیات ذوالفقاریه | ۳۲۲
عملیات ثامن‌الائمه | ۳۲۸
عملیات بیت‌المقدس | ۳۳۲
عملیات خیبر | ۳۴۶
عملیات بدر | ۳۵۲
عملیات والفجر ۸ | ۳۵۶

فصل هشتم: آزادگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۳۶۲

فصل نهم: شهدای نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۳۶۸

فصل دهم: روزشمار عملیات‌های نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۴۰۶

فصل یازدهم: اسناد و مدارک عملیات نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس | ۴۱۸

کلام آخر | ۴۳۷

منابع | ۴۴۱

مقدمه

تمدن و فرهنگ هر کشور در تاریخ آن سرزمین نهفته است و ثبت سوابق تاریخی همواره چراغی روشنی بر فراسوی آیندگان جهت عبرت و افتخار محسوب می‌شود. نظام نظامی مقوله‌ای است که ثبت و تحریر آن، به منزله یک سند رسمی تاریخی، می‌تواند در جهت معرفی وقایع و آثار جنگ‌ها برای آیندگان و ارزیابی تحلیلگران نظامی، متخصصان و مردم کشور استفاده شود.

نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران به‌منظور جلوگیری از تحریف واقعیت‌ها، با همکاری و مشاوره مسئولان و رزمندگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، به ثبت اینارگری‌ها و تهیه و تدوین بخشی از فعالیت‌ها و عملیات‌های ماندگار دریایی هشت سال دفاع مقدس در قالب دانش‌نامه اقدام کرده است.

جهت استحضار خوانندگان محترم یادآور می‌شود که دانش‌نامه حاضر مجموعه‌ای از مدارک، اسناد مستند موجود زمان دفاع مقدس مناطق عملیاتی، پروژه‌های تدوین‌شده کارشناسان نظامی، کتاب‌های منتشرشده، خاطرات رزمندگان، پیش‌کسوتان، جانبازان و بازماندگان جنگ تحمیلی است که با نظارت و حمایت بی‌دریغ امیر فرماندهی محترم نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران تهیه و تدوین شده است. حماسه هشت سال دفاع مقدس با سختی‌ها و جان‌فشانی‌های کارکنان غیور نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و ملت قهرمان ایران به خون شهیدان در جای‌جای ایران عزیز معطر شده است.

و در آن زمان کارکنان نیروی دریایی ارتش نیز، دوشادوش سایر رزمندگان اسلام، سهمی به‌سزا در خلق این حماسه تاریخی داشته‌اند که به بخش‌هایی از آن رشادت‌ها در این اطلس پرداخته شده است؛ هرچند باگذشت سه دهه امکان دسترسی به اکثر اسناد و مدارک دفاع مقدس، که برابر روش بایگانی‌ها امحا شده، و اینارگران زمان جنگ، که به‌افتخار بازنشستگی نائل شده‌اند، وجود نداشته است، تلاش شده از ذهنیت‌ها، احساسات و وابستگی‌های سازمانی در نگارش این کتاب پرهیز و واقعیات جنگ نگارش شود.

خداوند بزرگ را سپاس می‌گوییم که این فرصت را به ما عطا کرده است تا بتوانیم برای ارج نهادن به خون شهدای گنبد قدر، سنگ تحمیلی و ایثارگری‌ها و فداکاری‌های درندگان این شهرک نیروهای مسلح، به‌ویژه دریادلان نیروی پیاپی ارتش جمهوری اسلامی ایران، گوشه‌ای از تاریخ حماسه‌آفرینی‌های این دلاورمردان را در صحنه‌های مختلف عملیاتی به رشته تحریر درآوریم.

به‌یقین، نیروی پیاپی ارتش جمهوری اسلامی ایران در سرنوشت جنگ تحمیلی سهام عمده و تعیین‌کننده داشته است و این مهم رسالت ما را در اطلاع‌رسانی وقایع به کارکنان نیروهای مسلح، اقشار مختلف جامعه و به‌ویژه نسل جوان مضاعف کرده است؛ لذا به نظر من، نخستین و مهم‌ترین خطیر همت جمعی را طلب می‌نمایم تا بتوانیم با فوت از پیش‌کسوتان و استفاده از تجربیات ارزنده آنان به‌فراوان، نام عظمای ولایت که فرموده‌اند: «این جنگ یک گنج است که ما باید بایستی تاریخ ما را تغذیه کند.» جامعه عمل بی‌پوشانیم که الحمدلله این حرکت با انتشار آثار خوبی در این حوزه به نحو مطلوب و شایسته‌ای شروع شده و امیدوارم در کنف هدایت پروردگار بزرگ تداوم یافته و کامل گردد.

در خاتمه، یاد شهدای هشت سال دفاع مقدس را گرامی داشته، ان‌شاءالله بتوانیم رهروان راستین آن عزیزان باشیم.

دریادار دکتر حبیب‌الله سیاری
معاون هماهنگ‌کننده و رئیس ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران